

Privacy in 10 stappen

Een praktische handleiding
voor privacy op school

Aan de slag!

- 1 Privacy op school in 10 stappen
 - 2 Basiscursus privacy in de wet
 - 3 Leerlinggegevens in de school
 - 4 Afspraken met leveranciers
 - 5 Rechten van ouders en de MR
 - 6 Transparantie
 - 7 Foto's en video's op school
 - 8 Internet en sociale media
 - 9 Overstappen naar een andere school
 - 10 Gegevens beveiligen
- Begrippenlijst

Aan de slag!

In december 2014 werd door een jury de 'Big Brother Award 2014' uitgereikt aan de Nederlandse scholen. Aanleiding hiervoor was dat scholen op grote schaal gegevens van leerlingen zouden doorspelen aan uitgevers. Scholen moeten leerlingen een veilige omgeving bieden, zo betoogt de jury. Door talloze gegevensstromen afkomstig van scholen, was dit volgens de jury niet het geval.

Deze prijsuitreiking betekent gelukkig niet het einde van het gebruik van persoonsgegevens in het onderwijs. Gegevens en de uitwisseling daarvan kunnen een positieve bijdrage leveren aan goed onderwijs. Tegelijk is privacy tegenwoordig een veelbesproken en belangrijk onderwerp, zeker als het om (jonge) leerlingen gaat.

Hoe kan een school de persoonsgegevens van leerlingen dan wél gebruiken, zonder dat daarbij de privacy in gevaar komt? Kan een school de privacy zelf wel waarborgen? En hoe vinden scholen dan de juiste balans tussen privacybescherming en de inzet van ict in het onderwijs?

Deze handleiding laat in stappen zien hoe scholen verantwoord om kunnen gaan met privacy. Welke afspraken moeten er bijvoorbeeld worden gemaakt met leveranciers? Welke rechten hebben de ouders? Welke bijdrage kan de medezeggenschapsraad (MR) leveren?

De belangrijkste privacy-onderwerpen komen aan bod. Natuurlijk wordt ook het convenant 'Digitale leermiddelen en privacy' besproken. Daarbij biedt deze publicatie handige links naar verdiepende teksten én praktische hulpmiddelen om de privacy op school optimaal te regelen.

Deze handleiding helpt schoolbesturen een stap verder om ict op een privacy-verantwoorde manier in te zetten voor het onderwijs. Aan de slag!

Job Vos,
Privacy-expert Kennisnet

Job Vos

Niet iedereen maakt in zijn leven de juiste keuzes. Normaal gesproken blijven die keuzes privé. Dit geeft ons de gelegenheid om te experimenteren en om fouten te maken waar we van leren. Privacy geeft daarmee de mogelijkheid tot ontwikkeling en groei, zonder geconfronteerd te worden met keuzes uit het verleden. Leerlingen hebben ook recht op een veilige (digitale) leeromgeving: een school waar kinderen veilig kunnen experimenteren en fouten kunnen maken, om daar vervolgens van te leren.

Aan de slag!

- 1 Privacy op school in 10 stappen
 - 2 Basiscursus privacy in de wet
 - 3 Leerlinggegevens in de school
 - 4 Afspraken met leveranciers
 - 5 Rechten van ouders en de MR
 - 6 Transparantie
 - 7 Foto's en video's op school
 - 8 Internet en sociale media
 - 9 Overstappen naar een andere school
 - 10 Gegevens beveiligen
- Begrippenlijst

Overal op school gebruiken we gegevens van leerlingen. Het gaat hier om persoonsgegevens en daarmee gaat het tegelijk over privacy. In deze publicatie bedoelen we met privacy het respecteren en beschermen van het privéleven van de leerlingen. Heel concreet gaat het dan om de zorgvuldige omgang met persoonsgegevens van en over leerlingen.

1 Privacy op school in 10 stappen

Toenemend gebruik van persoonsgegevens maakt het complexer om privacybescherming op orde te krijgen. Dit hoofdstuk geeft 10 stappen om de privacy op school in beeld te krijgen én goed te regelen.

1 Weet waar privacy over gaat

Ken de belangrijkste begrippen en uitgangspunten van privacy en de wet. Gebruik hiervoor bijvoorbeeld de 5 vuistregels voor privacy. Zorg ook dat de medewerkers op de hoogte zijn van de uitgangspunten van privacybescherming, dat zij het privacybeleid kennen en daar ook echt naar handelen. Docenten zijn degenen die in de dagelijkse praktijk het meest met leerlinggegevens omgaan. Zorg voor informatie en zo nodig voor scholing.

[Lees meer in hoofdstuk 2](#)

2 Stel een beleidsdocument of privacyreglement op

Maak inzichtelijk hoe de school of het bestuur met persoonsgegevens omgaat. Leg dit vast in een beleidsdocument of stel een privacyreglement op.

[Lees meer in hoofdstuk 3](#)

3 Maak bewerkersafspraken

Zijn er leveranciers of distributeurs die persoonsgegevens van leerlingen ontvangen? Sluit een bewerkersovereenkomst af met deze partijen. Denk aan leveranciers van leerlingadministratiesystemen (LAS), leerlingvolgsystemen (LVS), digitaal lesmateriaal of toets- en oefenprogramma's.

[Lees meer in hoofdstuk 4](#)

4 Informeer ouders

Ouders hebben rechten als het gaat om privacy van hun kind. Denk aan recht op inzage, correctie of verwijdering van de persoonsgegevens. Organiseer bijeenkomsten om hen te informeren over privacy op school, doe dit eventueel samen met de MR. Geef uitleg over het belang van kennis over privacy, voor zowel de school als voor leerlingen. Vertel wat de school doet om de privacy van leerlingen te waarborgen én wat ouders zelf kunnen doen om de privacy van hun kinderen te beschermen.

[Lees meer in hoofdstuk 5](#)

Aan de slag!

- 1 Privacy op school in 10 stappen
 - 2 Basiscursus privacy in de wet
 - 3 Leerlinggegevens in de school
 - 4 Afspraken met leveranciers
 - 5 Rechten van ouders en de MR
 - 6 Transparantie
 - 7 Foto's en video's op school
 - 8 Internet en sociale media
 - 9 Overstappen naar een andere school
 - 10 Gegevens beveiligen
- Begrippenlijst

Deze uitgave gaat niet specifiek in op de gegevensbescherming van onderwijspersoneel. Toch zijn veel van de beschreven uitgangspunten ook hierop van toepassing.

5 Wees transparant

Informeer ouders en wees transparant over het privacy-beleid. Transparantie is een belangrijk aspect van privacy op school. Scholen zijn verplicht om bepaalde informatie aan ouders te verstrekken.

Lees meer in hoofdstuk 6

6 Vraag altijd om toestemming

Foto's, video's of persoonlijke informatie van en over leerlingen (en ouders) publiekelijk delen? Zorg áltijd dat je toestemming hebt van de ouders. Eénmalig toestemming vragen is niet voldoende. Vraag dus altijd opnieuw specifieke toestemming.

Lees meer in hoofdstuk 7

7 Maak afspraken over sociale media

Houd ook rekening met de privacy van leerlingen bij gebruik van sociale media door de school. Leg het gebruik vast in een privacyreglement en maak afspraken over de omgang met sociale media: voor leerlingen én voor docenten. Of leg alle afspraken vast in een gedragscode of een (sociale) mediaprotocol.

Lees meer in hoofdstuk 8

8 Informeer leerlingen

Zorg ook dat leerlingen zelf verstandig omgaan met hun privacy (mediawijsheid). Bespreek privacy in de klas en besteed hierbij ook aandacht aan sociale media. Dit maakt hen bewust van hun eigen privacy én die van anderen.

Lees meer in hoofdstuk 8

9 Waarborg privacy bij overstapdossiers

Na groep 8 volgt de overstap naar de middelbare school. Ook bij de overdracht van de overstapdossiers spelen verschillende privacyvragen. Houd hier rekening mee voor een zorgvuldige overdracht.

Lees meer in hoofdstuk 9

10 Beveilig alle persoonsgegevens

Zijn alle persoonsgegevens optimaal beveiligd? Bijvoorbeeld tegen verlies, onbevoegde toegang, vernietiging, gebruik, wijziging en openbaarmaking van de gegevens? Wees er als school helemaal zeker van dat alle persoonsgegevens goed beveiligd zijn. Vertrouw hiervoor dus niet alleen op het beleid van de leveranciers.

Lees meer in hoofdstuk 10

Aan de slag!

- 1 Privacy op school in 10 stappen
 - 2 **Basiscursus privacy in de wet**
 - 3 Leerlinggegevens in de school
 - 4 Afspraken met leveranciers
 - 5 Rechten van ouders en de MR
 - 6 Transparantie
 - 7 Foto's en video's op school
 - 8 Internet en sociale media
 - 9 Overstappen naar een andere school
 - 10 Gegevens beveiligen
- Begrippenlijst

Voor de leesbaarheid gebruiken we in deze publicatie het begrip 'school'. Hiermee bedoelen we 'het bevoegd gezag waar de betreffende school onder valt.'

Met 'school' bedoelen we dus niet: 'het instituut school' of 'het schoolgebouw'.

2 Basiscursus privacy in de wet

Privacy is niet zomaar iets: het is een grondrecht. Net als het recht op vrijheid van godsdienst of het recht op vrijheid van meningsuiting. In de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens is privacy geborgd als mensenrecht. In Europa is privacy vastgelegd in artikel 8 van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens. En sinds 1983 is privacybescherming opgenomen in artikel 10 van de Nederlandse Grondwet.

De Wet bescherming persoonsgegevens

In Nederland is privacy onder andere uitgewerkt in de Wet bescherming persoonsgegevens (Wbp). Deze wet beschermt de privacy door regels te stellen voor de omgang met persoonsgegevens in Nederland. Het uitgangspunt van de wet is dat privacy wordt gerespecteerd. De Wbp is mede gebaseerd op de belangrijke Europese richtlijn 'bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens (95/46/EG)'. Deze richtlijn geeft de Europese overheden opdracht om privacy op een uniforme manier te regelen. De komende jaren zal deze richtlijn vervangen worden door de 'Algemene Verordening Gegevensbescherming' (AVG), waardoor privacy binnen Europa beter wordt beschermd.

Bijzondere persoonsgegevens

Leerlinggegevens zijn ook persoonsgegevens. De Wbp is hierop dus van toepassing. Vaak bevatten leerlinggegevens gevoelige informatie. Denk aan informatie over gezondheid, gedragsproblemen, godsdienst, seksuele voorkeur of een problematische thuissituatie. Deze ge-

voelige persoonsgegevens worden ook wel bijzondere persoonsgegevens genoemd. Deze mogen alleen worden vastgelegd als dat noodzakelijk is, bijvoorbeeld voor speciale begeleiding van leerlingen of om bijzondere voorzieningen te kunnen treffen. Denk aan registratie van allergieën, zodat hiermee rekening gehouden kan worden bij traktaties of lunches. Een ander voorbeeld is registratie van diabetes, zodat in geval van nood de juiste procedure kan worden gevolgd.

Alles wat er met persoonsgegevens wordt gedaan, wordt in de wet verwerken genoemd. Verwerken is dus onder meer: online en offline persoonsgegevens verzamelen, kopiëren, opslaan, verspreiden, publiceren, delen én uitwisselen.

In de Wbp gaat het over persoonsgegevens: dat zijn alle gegevens waarmee direct of indirect een natuurlijk persoon (mens) kan worden geïdentificeerd. Het kan bijvoorbeeld gaan om een naam, BSN-nummer, geboortedatum, telefoonnummer of IP-adres.

Aan de slag!

- 1 Privacy op school in 10 stappen
 - 2 Basiscursus privacy in de wet
 - 3 Leerlinggegevens in de school
 - 4 Afspraken met leveranciers
 - 5 Rechten van ouders en de MR
 - 6 Transparantie
 - 7 Foto's en video's op school
 - 8 Internet en sociale media
 - 9 Overstappen naar een andere school
 - 10 Gegevens beveiligen
- Begrippenlijst

Als we in deze publicatie spreken over 'verwerken', dan bedoelen we alle handelingen die een school – óf een leverancier – uitvoert met persoonsgegevens.

Belangrijke rollen

De Wbp kent 3 belangrijke rollen:

De verantwoordelijke

De verantwoordelijke stelt vast welke persoonsgegevens er verwerkt worden én wat het doel is van die verwerking. Het gaat hier om de persoon of instantie die formeel en juridisch het initiatief neemt tot het verzamelen van persoonsgegevens en daarvoor ook verantwoordelijk is. In het basisonderwijs is dit vaak de directie of het bestuur van de rechtspersoon waar de school onder valt: het bevoegd gezag.

De bewerker

De bewerker verwerkt de persoonsgegevens namens de verantwoordelijke. Dit is bijvoorbeeld een aanbieder van leermiddelen. De bewerker handelt in opdracht van de verantwoordelijke en mag alleen verwerkingen doen waarvoor hij uitdrukkelijk opdracht krijgt.

De betrokkene

Dit is de persoon over wie de persoonsgegevens gaan: in het basisonderwijs is dit de leerling. Als de betrokkene jonger dan 16 jaar is, dan mogen volgens de Wbp alleen de wettelijke vertegenwoordigers (ouders) beslissen over de gegevens van de betrokkene.

Voorbeeld

Ouders melden hun kind aan op een basisschool. De basisschool valt onder een stichting waar meerdere basisscholen onder vallen. De schooldirecteur verwerkt de inschrijving in de leerlingenadministratie 'XYZ'.

In dit voorbeeld is de leerling de betrokkene. De ouders beslissen over diens persoonsgegevens. De school valt onder de stichting: het bevoegd gezag. Dat stichtingsbestuur is daarmee ook de verantwoordelijke voor de Wbp. XYZ is de aanbieder waarmee afspraken zijn gemaakt over de leerlingadministratie: XYZ is de bewerker voor de school.

De school maakt afspraken met de leverancier over wat er met de persoonsgegevens gedaan mag worden, de leverancier moet zich hieraan houden. De leverancier mag bijvoorbeeld niet op eigen initiatief aanbiedingen aan een ouder doen op basis van de resultaten van de leerling.

Uitgangspunt van de wet

Uitgangspunt van de Wbp is dat het bevoegd gezag eindverantwoordelijk is voor de privacy van leerlingen. De verantwoordelijke is verplicht om volgens de wet te handelen en daarbij behoorlijk en zorgvuldig te werk gaan. De wet biedt scholen gelukkig genoeg ruimte om persoonsgegevens te gebruiken: binnen de kaders van de wet mag er best veel.

Aan de slag!

- 1 Privacy op school in 10 stappen
 - 2 Basiscursus privacy in de wet
 - 3 Leerlinggegevens in de school
 - 4 Afspraken met leveranciers
 - 5 Rechten van ouders en de MR
 - 6 Transparantie
 - 7 Foto's en video's op school
 - 8 Internet en sociale media
 - 9 Overstappen naar een andere school
 - 10 Gegevens beveiligen
- Begrippenlijst

Scholen zijn verantwoordelijk

Scholen hebben de regie op wat er gebeurt met de persoonsgegevens. Dit mag niet worden overgelaten aan een bewerker (leverancier). Die verantwoordelijkheid houdt ook in dat scholen ouders en leerlingen volledig moeten informeren over het gebruik van persoonsgegevens én hoe ouders gebruik kunnen maken van hun rechten. Dit kan bijvoorbeeld op basis van gegevens van leveranciers.

Voorbeeld

Voor rekenen gebruikt een school het digitale leermiddel 'Wis-kid'. Leerlingen loggen elke dag in en geven hierbij hun naam en e-mailadres door.

Rekenlekker houdt de vorderingen van de leerlingen bij. De school moet nu afspraken maken met de leverancier over de omgang met deze gegevens. Zo kunnen zij afspreken dat de naam en het e-mailadres gebruikt worden om de leerlingen en de leraar informatie te geven over het gebruik van Rekenlekker.

De leverancier wil de leerlingen ook graag een e-mail te sturen over het spelletjesprogramma 'Wis-kid: the game', met als doel dat zij dit gaan gebruiken. De school wil dat niet en geeft geen toestemming. In het contract met de leverancier wordt die toestemming dus niet opgenomen. De leverancier mag de e-mail niet sturen.

Werken met persoonsgegevens: 5 vuistregels

Om persoonsgegevens te mogen verwerken kent de Wbp een aantal uitgangspunten. Deze voorwaarden gelden voor elke school en zijn samengevat tot 5 vuistregels.

1. Doel

Persoonsgegevens worden altijd verzameld met een vooraf vastgesteld en concreet doel. In het onderwijs gaat het in het algemeen om één of meerdere van de volgende doelen:

a Onderwijs geven en organiseren

Om onderwijs te geven moet de docent weten welke leerlingen er in de klas zitten.

b Leerlingen begeleiden

Leraren moeten de cijfers en voortgang van leerlingen kunnen registreren.

c Leermiddelen verstrekken

Om in te kunnen loggen bij een leverancier, mogen de gegevens van leerlingen wel worden gedeeld met de leverancier. Alleen dan kunnen leerlingen worden herkend als zij een digitaal leermiddel gebruiken.

Aan de slag!

- 1 Privacy op school in 10 stappen
 - 2 Basiscursus privacy in de wet
 - 3 Leerlinggegevens in de school
 - 4 Afspraken met leveranciers
 - 5 Rechten van ouders en de MR
 - 6 Transparantie
 - 7 Foto's en video's op school
 - 8 Internet en sociale media
 - 9 Overstappen naar een andere school
 - 10 Gegevens beveiligen
- Begrippenlijst

d Informatie geven over de hierboven genoemde organisatie en leermiddelen

De school moet met ouders en leerlingen kunnen communiceren, bijvoorbeeld via het rapport of een uitnodiging voor een ouderavond.

e Informatie over leerlingen bekendmaken via de eigen communicatiekanalen (website)

De school mag in de nieuwsbrief of op de website opnemen dat een van de leerlingen kampioen is geworden tijdens het damkampioenschap van groep 6, 7 en 8.

f Activiteiten van de instelling of het instituut bekendmaken op de eigen website

De school mag op de website informatie geven over een schoolvoetbaltoernooi én daarbij het e-mailadres vermelden van de leraar of leerlingen die dit organiseren.

g Berekenen, vastleggen en innen van inschrijvingsgelden, school- en les gelden, bijdragen en vergoedingen

De school mag persoonsgegevens gebruiken om bijvoorbeeld te registreren wie het geld voor de schoolreis al heeft betaald.

h Geschillen behandelen

Als er een procedure plaatsvindt bij de geschillencommissie, dan mag de school ook voor dat doel gegevens vastleggen (bijvoorbeeld in een dossier).

i Accountantscontrole uitoefenen

h Uitvoering of toepassing van een wet

De school is verplicht om elk jaar voor 1 oktober een bestand met leerlinggegevens op te sturen naar DUO. Verzending van deze gegevens is geregeld in een aparte wet. Op basis hiervan ontvangt de school onder andere inkomsten van de overheid.

Als een school gegevens verzamelt met een ander doel dan hierboven genoemd, dan eist de Wbp van een school dat deze gegevensverzameling apart wordt aangemeld bij het College bescherming persoonsgegevens (CBP). In de praktijk zal dit niet vaak voorkomen.

Aan de slag!

- 1 Privacy op school in 10 stappen
 - 2 Basiscursus privacy in de wet
 - 3 Leerlinggegevens in de school
 - 4 Afspraken met leveranciers
 - 5 Rechten van ouders en de MR
 - 6 Transparantie
 - 7 Foto's en video's op school
 - 8 Internet en sociale media
 - 9 Overstappen naar een andere school
 - 10 Gegevens beveiligen
- Begrippenlijst

2. Doelbinding

Persoonsgegevens mogen alleen worden verwerkt om het vooraf vastgestelde doel te bereiken. Gegevens die daarmee niet in verband staan, mogen dus niet worden verzameld. Ook de juiste beveiligingsmaatregelen dragen eraan bij dat de gegevens niet voor een verkeerd doel worden gebruikt.

De ouders geven hun telefoonnummer voor onder meer noodgevallen. De school mag deze telefoonnummers niet (laten) gebruiken om de ouders uit te nodigen voor een inloopavond van de gemeente over de aanpassing van het winkelcentrum.

3. Grondslag

Persoonsgegevens mogen alleen verwerkt worden als de Wbp hier een grond voor noemt. Voor het onderwijs gelden onderstaande relevante gronden:

a Toestemming

De betrokkene geeft toestemming, bijvoorbeeld via een vinkje of door 'akkoord' aan te klikken.

Bijvoorbeeld toestemming van ouders voor gebruik van foto's.

b Overeenkomst

De gegevensverwerking is noodzakelijk voor de uitvoering van de overeenkomst met de betrokkene.

Bijvoorbeeld de onderwijsovereenkomst of een overeenkomst voor tussenschoolse opvang (zoals lunch).

c Wet

De wetgeving eist dat persoonsgegevens verwerkt worden.

Bijvoorbeeld de wettelijke verplichting voor scholen om elk jaar specifieke leerlinggegevens door te geven aan DUO.

d Publiekrechtelijke taak

Op basis van een opgedragen publiekrechtelijke taak is gegevensverwerking noodzakelijk.

Leerlingen toelaatbaar verklaren tot het (voortgezet) speciaal onderwijs en het speciaal basisonderwijs, is een publiekrechtelijke taak van een samenwerkingsverband.

e Vitaal belang (bescherming van de betrokkene)

Verwerking van persoonsgegevens is noodzakelijk om een ernstige bedreiging van de gezondheid van de betrokkene te beperken/voorkomen.

Een leerling valt onder schooltijd en de ouders zijn onbereikbaar. Voor medische informatie over de leerling belt de school met de huisarts. Er is geen toestemming gevraagd voor dit overleg, maar het gesprek is wél in het belang van de leerling.

Aan de slag!

- 1 Privacy op school in 10 stappen
 - 2 Basiscursus privacy in de wet
 - 3 Leerlinggegevens in de school
 - 4 Afspraken met leveranciers
 - 5 Rechten van ouders en de MR
 - 6 Transparantie
 - 7 Foto's en video's op school
 - 8 Internet en sociale media
 - 9 Overstappen naar een andere school
 - 10 Gegevens beveiligen
- Begrippenlijst

- ☒ 1 Doel
- ☒ 2 Doelbinding
- ☒ 3 Grondslag
- ☒ 4 Dataminimalisatie
- ☒ 5 Transparantie en rechten van de betrokkene

f Gerechtvaardigd belang

Persoonsgegevens verzamelen is belangrijker dan het privacybelang van de betrokkene. Dit vereist (belangrijke) belangenafweging door de school.

Voor gebruik van digitaal leermateriaal moet de school gegevens uitwisselen met een uitgever. Hiervoor is geen toestemming nodig van de ouders. De uitwisseling is noodzakelijk om goed onderwijs te geven. Mits de school zich aan de wet houdt en afspraken maakt met de aanbieder over deze persoonsgegevens, is het belang voor de uitwisseling groter dan het belang om geen gegevens uit te wisselen.

4. Dataminimalisatie

De persoonsgegevens die de school verwerkt, moeten redelijkerwijs nodig zijn om het doel te bereiken. De gegevens moeten in verhouding staan tot het doel ('proportioneel') en het doel kan niet met minder dan deze verzamelde gegevens worden bereikt ('subsidiar'). Het gaat er dus om dat scholen uitsluitend gegevens verzamelen die écht nodig zijn om het doel te bereiken.

Bij de inschrijving van een kind mag de school niet vragen naar de schoenmaat. De school heeft die informatie nergens voor nodig. Dit is anders als de school alle (nieuwe) leerlingen gym schoenen aanbiedt, of schoenen inkoopt voor het volleybalteam van de school. Dan is de vraag over de schoenmaat wel relevant.

Altijd werken volgens de 5 vuistregels?

Zoek op kennisnet.nl op [Alle privacyhulpmiddelen voor scholen op een rij](#) en gebruik de check.

5. Transparantie en rechten van de betrokkene

De betrokkene (dus: de leerling en/of zijn ouders) is vooraf in begrijpelijke taal geïnformeerd over wat er precies aan informatie wordt verwerkt en wat het doel daarvan is. De ouders zijn op de hoogte van hun rechten als het gaat om de verwerking van persoonsgegevens door de school. Daarbij kan de school gebruikmaken van de informatie die uitgevers over hun producten verstrekken aan scholen: in de zogenoemde 'privacybijsluiters' wordt door de uitgever uitgelegd welke persoonsgegevens nodig zijn om het product te gebruiken. De onderwijsinstelling is verplicht deze bijsluiters (of zelf opgestelde informatie) delen met de ouders. Dit kan bijvoorbeeld in de schoolgids of via de website.

Eigendom

Privacy zegt iets over hoe we moeten omgaan met persoonsgegevens. Daarbij is het niet relevant van wie die persoonsgegevens zijn of waar deze zijn opgeslagen. Dat is juist de kracht van privacy: we gaan altijd zorgvuldig met persoonsgegevens om, ongeacht de eigenaar of locatie. We spreken dus niet over 'eigendom van de persoonsgegevens' maar over de 'rechten en verplichtingen van degenen die met die gegevens omgaan'.

Aan de slag!

- 1 Privacy op school in 10 stappen
- 2 Basiscursus privacy in de wet
- 3 **Leerlinggegevens in de school**
- 4 Afspraken met leveranciers
- 5 Rechten van ouders en de MR
- 6 Transparantie
- 7 Foto's en video's op school
- 8 Internet en sociale media
- 9 Overstappen naar een andere school
- 10 Gegevens beveiligen

Begrippenlijst

3 Leerlinggegevens in de school

Op school worden er veel gegevens van en over leerlingen verwerkt. Hierbij zijn veel mensen betrokken: de leerlingen en hun docenten, maar ook de ouders, leveranciers, directie, (intern) begeleiders, het ministerie van OCW (DUO), leerplichtambtenaren, eventueel onderzoekers van het samenwerkingsverband, of mogelijk zelfs externe organisaties zoals jeugdzorg of jeugdgezondheidszorg. Dat betekent dat voor iedereen duidelijk moet zijn wat er met die persoonsgegevens wel en niet mag worden gedaan.

Op het moment dat ouders op zoek zijn naar een nieuwe school voor hun kind, begint vaak de eerste dataverzameling. De ouders nemen contact op voor informatie of vragen om een inschrijfformulier. De school kan de gegevens van de ouders registreren, om later te controleren of de ouders al een reactie hebben gegeven of het inschrijfformulier hebben ingevuld.

Inschrijving en leerlingadministratie

Vanaf dit eerste moment moet er al worden nagedacht over privacy en de bescherming van persoonsgegevens. Zijn de vijf vuistregels goed toegepast op de gegevens die worden gevraagd aan de ouders? Om de ouders goed te informeren wordt bij het inschrijfformulier uitgelegd waarom bepaalde informatie nodig is, zoals het telefoonnummer en de naam van de huisarts.

Alleen noodzakelijke informatie

Daarnaast zorgt de school ervoor dat er aan de ouders niet meer informatie wordt gevraagd dan strikt noodzakelijk om het kind in te kunnen schrijven. Tot slot is het

belangrijk om uit te leggen hoe de school omgaat met persoonsgegevens. Dit kan door te verwijzen naar het privacyreglement van de school (zie ook de uitleg verderop in dit hoofdstuk).

Na ontvangst van het inschrijfformulier vindt er vaak een gesprek plaats en wordt de leerling ingeschreven. De informatie die de ouders hebben ingevuld op het inschrijfformulier wordt opgenomen in het leerling-administratiesysteem (LAS) en soms ook in een apart leerlingvolgsysteem (LVS). Denk hierbij aan naam en adres, geboortedatum en bijzondere kenmerken zoals ADHD of epilepsie. Naarmate een leerling langer op school zit worden ook allerlei gegevens opgeslagen over de voortgang en resultaten van de leerling. Ook observaties van de leraar, gespreksverslagen met ouders en individuele leerplannen kunnen opgeslagen worden.

Aan de slag!

- 1 Privacy op school in 10 stappen
- 2 Basiscursus privacy in de wet
- 3 **Leerlinggegevens in de school**
- 4 Afspraken met leveranciers
- 5 Rechten van ouders en de MR
- 6 Transparantie
- 7 Foto's en video's op school
- 8 Internet en sociale media
- 9 Overstappen naar een andere school
- 10 Gegevens beveiligen

Begrippenlijst

Digitaal leermateriaal

Vrijwel elke school maakt gebruik van digitaal leermateriaal. Dit biedt kansen maar brengt ook nieuwe verantwoordelijkheden met zich mee. Als een school gebruikmaakt van digitaal leermateriaal worden er meestal persoonsgegevens verstrekt aan leveranciers. Zij leveren op hun beurt weer informatie terug aan scholen. Op die manier kunnen scholen bijhouden hoe een individuele leerling presteert, waar nog extra aandacht aan moet worden besteed én hoe hij of zij het doet ten opzichte van de rest van de klas.

Op basis van deze informatie kunnen leraren het onderwijs beter afstemmen op de leerling. Adaptief leermateriaal past zich aan op basis van gegevens over het leerproces van de leerling. Dit betekent dat er continu leerlinggegevens gedeeld worden met leveranciers van leermateriaal én ook weer teruggekoppeld worden naar de school. Dit brengt risico's met zich mee. Denk aan oneigenlijk gebruik of situaties waarbij de personen met verkeerde bedoelingen toegang krijgen tot de persoonlijke informatie. De school moet dus goede afspraken maken met leveranciers over het gebruik van leerlinggegevens.

Het gesprek aangaan over data in de school?

Zoek op kennisnet.nl op [Alle privacyhulpmiddelen voor scholen op een rij](#) en gebruik de informatiekaart over de inzet van ict in het onderwijs.

Overstap naar andere school

Een ander vraagstuk: welke gegevens moet de school delen met een andere school, als een leerling overstapt? Bijvoorbeeld bij verhuizing of als de leerling naar de middelbare school gaat. Gegevens zoals naam, adres en geboortedatum digitaal doorgeven scheelt een hoop administratieve lasten voor zowel de school als de ouders. Ook worden bepaalde leerresultaten gedeeld met de andere school, zodat zij hun onderwijs goed af kunnen stemmen op de leerling.

Kansen en verantwoordelijkheid

De inzet van ict in het onderwijs heeft automatisch tot gevolg dat bewust en onbewust een snelgroeiende hoeveelheid data wordt vastgelegd. Data over het leerproces maar ook over allerlei andere activiteiten op school, die met behulp van ict worden uitgevoerd. Dit biedt veel kansen. Tegelijk betekent het een grote verantwoordelijkheid voor de school. Scholen maken immers gebruik van leerlinggegevens zonder de ouders daar (dagelijks) over te (kunnen) informeren.

Ict kan een bijdrage leveren aan:

- de ontwikkeling van leerlingen
- de ontwikkeling van medewerkers
- een efficiënte bedrijfsvoering
- een heldere verantwoording
- de samenwerking met de omgeving

Aan de slag!

- 1 Privacy op school in 10 stappen
- 2 Basiscursus privacy in de wet
- 3 Leerlinggegevens in de school
- 4 Afspraken met leveranciers
- 5 Rechten van ouders en de MR
- 6 Transparantie
- 7 Foto's en video's op school
- 8 Internet en sociale media
- 9 Overstappen naar een andere school
- 10 Gegevens beveiligen

Begrippenlijst

Privacybeleid

Scholen kunnen in een privacyreglement, protocol en/of beleidsstuk vastleggen hoe de school omgaat met privacy. Een privacyreglement is ook een goed middel om de verwerking van persoonsgegevens voor ouders inzichtelijk en transparant te maken. In het reglement staat hoe de school omgaat met de persoonsgegevens van leerlingen én medewerkers. En hoelang de gegevens worden bewaard. Een privacyreglement of protocol is niet wettelijk verplicht. Het geeft de school wel een basis om privacy goed te regelen én dit inzichtelijk te maken voor medewerkers en ouders.

Leerlingenstatuut

In het voortgezet onderwijs is het wettelijk verplicht om de rechten en plichten van leerlingen op papier te zetten. Die worden vastgelegd in het Leerlingenstatuut. Daarin is naast rechten en plichten, ook de goede gang van za-

ken op school beschreven, waaronder ook de bescherming van de privacy van leerlingen valt. Hierin is meestal in algemene bewoordingen opgenomen wat er ook in het privacyreglement staat: "een school dient voor elke leerling absolute privacy bescherming na te streven". Er zijn meestal ook (algemene) procedures beschreven zijn zoals inzage of correctie van het leerlingendossier.

Reglement bekend maken

In het reglement garandeert de school dat de persoonsgegevens zorgvuldig worden behandeld. Dat betekent dus ook dat de informatie die zij in de schooladministratie vastlegt juist, nauwkeurig én volledig up-to-date is. Scholen doen er goed aan om het reglement bijvoorbeeld in de schoolgids of op de website te plaatsen. Het advies is om zo'n privacyreglement op school te gebruiken. De vorm en inhoud bepalen scholen zelf.

Op zoek naar een voorbeeld van een privacyreglement dat je zelf in kunt vullen? *Zoek op kennisnet.nl op [Alle privacyhulpmiddelen voor scholen op een rij](#) en ga aan de slag.*

Een school respecteert privacy van haar leerlingen omdat:

- *het de menselijke waardigheid respecteert: iedereen heeft het recht om te beschikken over de informatie die over zichzelf gaat*
- *privacy een mensenrecht en grondrecht is dat moet worden geëerbiedigd*
- *de wet verplicht tot privacybescherming: scholen horen gewoon de wet na te komen*
- *privacy niet respecteren leidt tot onaanvaardbare risico's, imagoschade en mogelijk zelfs tot financiële schade*
- *de accountant er jaarlijks op controleert*

Aan de slag!

- 1 Privacy op school in 10 stappen
 - 2 Basiscursus privacy in de wet
 - 3 Leerlinggegevens in de school
 - 4 **Afspraken met leveranciers**
 - 5 Rechten van ouders en de MR
 - 6 Transparantie
 - 7 Foto's en video's op school
 - 8 Internet en sociale media
 - 9 Overstappen naar een andere school
 - 10 Gegevens beveiligen
- Begrippenlijst

Ook voor leerlinginformatiesystemen

Het convenant 'Digitale Onderwijsmiddelen en Privacy - Leermiddelen en Toetsen' gaat (voornamelijk) over digitaal leermateriaal. Eind 2015 zal er ook een convenant en Model Bewerkersovereenkomst beschikbaar komen voor leerlinginformatiesystemen (zoals een LAS en LVS).

4 Afspraken met leveranciers

Naast een leerlingadministratiesysteem en leerlingvolgsysteem, maken scholen meestal ook gebruik van digitaal leermateriaal. Daarvoor is het vaak nodig dat elke leerling wordt 'herkend', zodra hij of zij inlogt. Leraren willen bijvoorbeeld ook de vorderingen van leerlingen volgen: de aanbieder moet daarvoor gegevens leveren aan de school.

Bewerkersovereenkomst

Persoonsgegevens uitwisselen met uitgevers en andere leveranciers is dus vaak nodig. De Wbp geeft een aantal spelregels waarbinnen de school het wettelijke recht heeft om persoonsgegevens beschikbaar te stellen aan die leveranciers. Belangrijk is dat er met elke leverancier – voor de uitwisseling van gegevens – juridische afspraken worden gemaakt over wat de leverancier wél en niet mag met de persoonsgegevens. Deze afspraken worden vastgelegd in een contract dat we een bewerkersovereenkomst noemen. Zo'n bewerkersovereenkomst is wettelijk verplicht. Het belangrijkste uitgangspunt in deze bewerkersovereenkomst is dat de bewerker (leverancier) alleen verwerkingen uitvoert in opdracht van de school. De leverancier mag de ontvangen gegevens niet voor iets anders gebruiken, de data doorverkopen of zelf contact opnemen met de ouders om bijvoorbeeld reclame te maken voor extra lesmateriaal. Meestal nemen leveranciers zelf het initiatief om een bewerkersovereenkomst op te stellen, maar volgens de Wbp blijft de school zelf verantwoordelijk voor de aanwezigheid en inhoud van de overeenkomst.

Regie over gegevens

In 2015 hebben de PO-Raad, VO-raad, uitgevers (GEU), softwareleveranciers (vDOD) en distributeurs van digitaal leermateriaal (KBb-e) het convenant 'Digitale Onderwijsmiddelen en Privacy - Leermiddelen en Toetsen' ondertekend. Dit om scholen te ontzorgen en ze te helpen om de juiste afspraken te maken. Alle leveranciers die bij deze partijen zijn aangesloten, leveren op dit moment gezamenlijk zo'n 95 procent van alle beschikbare producten voor scholen. Dit convenant zorgt ervoor dat de scholen de regie hebben over wat er gebeurt met de gegevens die worden verwerkt bij het gebruik van digitale leermiddelen. Het convenant concretiseert hiermee veel verplichtingen voor scholen die voortvloeien uit de Wbp.

Modelbewerkersovereenkomst

Bij het convenant hoort een 'Modelbewerkersovereenkomst'. Hierin maakt de school met de leverancier afspraken over welke gegevens de leverancier mag gebruiken. In de overeenkomst staat ook welke beveiligingsmaatregelen

Aan de slag!

- 1 Privacy op school in 10 stappen
 - 2 Basiscursus privacy in de wet
 - 3 Leerlinggegevens in de school
 - 4 **Afspraken met leveranciers**
 - 5 Rechten van ouders en de MR
 - 6 Transparantie
 - 7 Foto's en video's op school
 - 8 Internet en sociale media
 - 9 Overstappen naar een andere school
 - 10 Gegevens beveiligen
- Begrippenlijst

Wat staat er precies in de Modelbewerkersovereenkomst?

Zoek op kennisnet.nl op [Alle privacyhulpmiddelen voor scholen op een rij](#) en lees er alles over.

len de leverancier treft om de veiligheid van de verwerkte persoonsgegevens te waarborgen. Deze afspraken zijn juridisch afdwingbaar. Alle leveranciers die het convenant 'Digitale Onderwijsmiddelen en Privacy — Leermiddelen en Toetsen' hebben ondertekend, zijn verplicht om deze Modelbewerkersovereenkomst te gebruiken. Afwijken van dit model kán, maar is niet wenselijk. Door ondertekening van de overeenkomst bekrachtigen de school en de leverancier dat zij zich aan de afspraken houden die in het convenant staan beschreven.

Privacybijsluiter

Bij de Modelbewerkersovereenkomst hoort een bijlage, de 'privacybijsluiter'. Hierin leggen de partijen vast met welk doel de gegevensverwerking plaatsvindt, wat de dienstverlening van de leverancier omvat en wat de producteigenschappen zijn. Daarnaast staat er beschreven welke categorieën persoonsgegevens de leverancier verwerkt. De leverancier vult de bijsluiter in. De school gaat vanzelfsprekend na of alles klopt en besluit uiteindelijk om wel of niet akkoord te gaan met de voorgestelde afspraken.

Technische en Organisatorische Maatregelen

In de tweede bijlage 'Technische en Organisatorische Maatregelen', staan alle beveiligingsmaatregelen beschreven. De Modelbewerkersovereenkomsten zullen in de loop van het schooljaar 2015/2016 gebruikt gaan worden. Ook hiervoor geldt dat de leverancier deze bijlage invult en het aan de school is om deze te checken.

Voorbeeld

Een school is geïnteresseerd in het digitaal leermiddel 'Rekenlekker'. De leverancier stuurt informatie op over het product, bijvoorbeeld een folder of verwijzing naar een online demonstratie van Rekenlekker.

Samen met de informatie over Rekenlekker, stuurt de leverancier ook de privacybijsluiter van Rekenlekker mee. Hierin kan de school lezen dat de leverancier de naam en het e-mailadres van de leerlingen nodig heeft. Evenals gegevens over de docent die toegang wil krijgen tot Rekenlekker.

De leverancier vermeldt dat de gebruikersnaam en het e-mailadres nodig zijn om toegang te krijgen tot Rekenlekker, om de voortgang per leerling vast te leggen én om die resultaten aan de docent door te geven.

De school kan in de bijsluiter ook lezen dat er een uitgebreide versie van Rekenlekker beschikbaar is. Om dit te gebruiken moet de school informatie over het Cito-niveau invoeren, zodat Rekenlekker rekening kan houden met het niveau van de leerling. Ander gebruik van de persoonsgegevens is door de leverancier niet opgenomen en dat is dan ook niet toegestaan.

De leverancier vermeldt in deze bijsluiter ook dat de gegevens bij de leverancier zelf (in Utrecht) worden opgeslagen. En dat Rekenlekker elk jaar door een externe EDP-auditor wordt gecontroleerd.

Aan de slag!

- 1 Privacy op school in 10 stappen
 - 2 Basiscursus privacy in de wet
 - 3 Leerlinggegevens in de school
 - 4 Afspraken met leveranciers
 - 5 Rechten van ouders en de MR
 - 6 Transparantie
 - 7 Foto's en video's op school
 - 8 Internet en sociale media
 - 9 Overstappen naar een andere school
 - 10 Gegevens beveiligen
- Begrippenlijst

De Modelbewerkersovereenkomst ondersteunt scholen wanneer zij een contract aangaan met een leverancier. Door de brede dekking in de markt van digitale onderwijsmiddelen die de ondertekenaars van het convenant hebben, zullen de uitgangspunten van het convenant straks in de praktijk de norm zijn. De Modelbewerkersovereenkomsten (en bijlagen) zullen in de loop van het schooljaar 2015/2016 gebruikt gaan worden door leveranciers.

Aan de slag met de bewerkersovereenkomst

Elke school kan de Modelbewerkersovereenkomst eenvoudig gebruiken. Het model is te vinden bij de de PO-Raad en de VO-raad. In het model zelf hoeven alleen de (contact)gegevens van de school en de leverancier te worden ingevuld. In de bijsluiters staat de concrete informatie over het product dat de school wil gebruiken. De privacybijsluiter wordt door de leverancier gemaakt. Het is mogelijk dat de school moet kiezen om bepaalde (extra) gegevens te delen. Dit moet de school dan aankruisen, denk bijvoorbeeld aan extra opties in het digitaal leermiddel. In de tweede bijlage staat welke (extra) beveiligingsmaatregelen er genomen zijn. De school kan in deze bijlage ook aparte afspraken maken met de leverancier over de beveiliging.

Voorbeeld

De school wil gebruikmaken van het digitaal leermiddel 'Rekenlekker'. De school heeft vooraf de privacybijsluiter en beveiligingsbijlage gelezen, dus ze weten welke persoonsgegevens er moeten worden uitgewisseld.

De leverancier stuurt de licentie naar de school. De school vult de Modelbewerkersovereenkomst in en doet daar de privacybijsluiter van Rekenlekker bij. In deze bijsluiter kruist de school aan dat ze gebruik willen maken van de uitgebreide versie en dat de school daarvoor het Cito-niveau doorgeeft aan Rekenlekker (zie voorbeeld hiervoor).

In de tweede bijlage staat geen informatie waar de school uit moet kiezen, maar toch is deze bijlage onderdeel van de Modelbewerkersovereenkomst. De school ondertekent de overeenkomst, en stuurt die samen met de ingevulde privacybijsluiter en beveiligingsbijlage op naar de leverancier. De leverancier tekent deze documenten ook, en stuurt ze terug naar de school.

Ga naar de website van de PO-Raad of VO-raad en download de Modelbewerkersovereenkomst.

Aan de slag!

- 1 Privacy op school in 10 stappen
- 2 Basiscursus privacy in de wet
- 3 Leerlinggegevens in de school
- 4 Afspraken met leveranciers
- 5 Rechten van ouders en de MR
- 6 Transparantie
- 7 Foto's en video's op school
- 8 Internet en sociale media
- 9 Overstappen naar een andere school
- 10 Gegevens beveiligen

Begrippenlijst

Rechten en vergoeding

Gebruikmaken van de rechten moet mogelijk zijn, zonder dat de ouders een (buitensporige) vergoeding hoeven te betalen. In het onderwijs is het gebruikelijk dat een (eerste) inzage in de persoonsgegevens gratis is. Er mag maximaal een vergoeding worden gevraagd van totaal 5 euro (tenzij het gaat om meer dan 100 pagina's of moeilijk toegankelijke gegevens).

5 Rechten van ouders en de MR

Scholen moeten rekening houden met de rechten van leerlingen, als zij hun persoonsgegevens verzamelen en gebruiken. Tot de leerlingen 16 jaar oud zijn, beslissen de ouders daarover. Deze rechten moeten zonder belemmering of opgaaf van reden uitgevoerd kunnen worden.

Het gaat hierbij om de volgende rechten:

- Ouders (vooraf) in begrijpelijke taal, actief en laagdrempelig informeren over het gebruik van de persoonsgegevens door de school (zie hoofdstuk 7). De verstrekte informatie moet goed leesbaar en begrijpelijk zijn.
- Ouders inzage geven in alle verwerkte persoonsgegevens, als zij hierom vragen.

Let op: het gaat hierbij om inzage in alle verwerkte persoonsgegevens. Als de ouders inzage willen hebben in gegevens die leveranciers (bewerkers) hebben vastgelegd, dan loopt dit verzoek via de school. De school is immers eindverantwoordelijk voor die informatie.

De inzage moet in een begrijpelijke vorm, en in een volledig overzicht worden verstrekt. Daarbij geeft de school een omschrijving van het doel van de verwerking, de gegevenscategorieën én van de ontvangers of ontvangerscategorieën van die gegevens.

De ouders willen graag weten hoe het met hun kind gaat. Het vorige rapport was slecht. Ze willen tussentijds inzicht in de vorderingen en resultaten (zoals de tussentijdse Cito-toetsen).

- Ontbrekende of verkeerd vastgelegde persoonsgegevens corrigeren, als de ouders dit verzoeken.

De leerling is verhuisd. De ouders geven het nieuwe adres door.

- Persoonsgegevens verwijderen die niet (langer) nodig zijn om de vastgestelde doelen te behalen, als de ouders dit verzoeken.

De grootouders van een leerling zijn niet langer contactadres bij calamiteiten. De ouders vragen om het adres en telefoonnummer uit de administratie te verwijderen.

- Ouders mogen verzet instellen tegen een verwerking van persoonsgegevens.

Ouders tekenen (terecht) verzet aan tegen de registratie van het BSN-nummer van de ouders.

Deze rechten moeten binnen een termijn van (uiterlijk) 4 weken (na het verzoek) kunnen worden uitgeoefend. Eventueel kan de school onder opgave van redenen deze termijn éénmaal verlengen met nogmaals 4 weken. De rechten zijn uiteraard alleen van toepassing op de eigen persoonsgegevens of de gegevens van de eigen kinderen. Van inzage in andermans gegevens kan geen sprake zijn.

Aan de slag!

- 1 Privacy op school in 10 stappen
 - 2 Basiscursus privacy in de wet
 - 3 Leerlinggegevens in de school
 - 4 Afspraken met leveranciers
 - 5 Rechten van ouders en de MR
 - 6 Transparantie
 - 7 Foto's en video's op school
 - 8 Internet en sociale media
 - 9 Overstappen naar een andere school
 - 10 Gegevens beveiligen
- Begrippenlijst

Hoe ga je het gesprek aan met ouders en de MR? *Zoek op kennisnet.nl op [Alle privacyhulpmiddelen voor scholen op een rij](#) en gebruik de discussiestarter.*

Zestien jaar of ouder

Voor de leesbaarheid gebruiken we in deze publicatie vaak de term 'ouders'. Wanneer leerlingen 16 jaar of ouder zijn, zijn de leerlingen zelf verantwoordelijk voor hun eigen privacy. Dan zijn het niet meer de ouders die beslissen over hun privacy. Dat betekent dat de leerlingen degenen zijn die moeten worden geïnformeerd en toestemming geven. Waar wordt gesproken over het informeren of toestemming vragen aan 'ouders', bedoelen we dus ook het informeren of toestemming vragen aan leerlingen van 16 jaar of ouder (en niet meer hun ouders). Deze leeftijdsgrens is anders dan de juridische grens voor meerderjarigheid (18 jaar). Voor scholen levert dit verschil, soms zelfs midden in een schooljaar, een uitdaging op omdat leerlingen voortaan zelf gevraagd moeten worden om toestemming te geven. In de praktijk van alle dag blijven scholen overigens toestemming vragen aan ouders. Alleen indien een leerling of ouders daar expliciet om vragen, wordt dan de leeftijdsgrens strikt gehanteerd. Alle hiervoor genoemde rechten gelden dus ook voor leerlingen van 16 jaar of ouder.

Adressen- en telefoonlijsten

Aan het begin van het schooljaar verstrekt de school meestal telefoonlijsten, belbomen of adressenlijsten. Ook dit is verwerking van persoonsgegevens. Het is verstandig om hiervoor expliciet toestemming te hebben van ouders. Als ouders hun kind inschrijven bij een school, gaan zij er misschien niet vanuit dat hun contactgegevens 'automatisch' bij de hele klas bekend worden.

Soms zijn contactgegevens vertrouwelijk. Vraag daarom altijd toestemming aan de ouders, bijvoorbeeld tijdens de inschrijving. Let erop dat eventuele goedkeuring van de ouders elk jaar opnieuw moet worden bevestigd. Bijvoorbeeld bij aanvang van het nieuwe schooljaar, al dan niet gecombineerd met de vraag om de contactgegevens te controleren of om een calamiteitenadres door te geven. Ouders kunnen hun toestemming altijd intrekken.

Medezeggenschapsraad

De medezeggenschapsraad (MR) dient door de school betrokken te worden bij alle regelingen voor de verwerking van persoonsgegevens en het gebruik van leerlingvolgsystemen. De MR heeft hierbij een instemmingsrecht: zonder instemming van de MR kan de regeling of reglement niet in werking treden. Naast dit formele recht is de MR van nature een goede partner voor directie of schoolbestuur om te bespreken op welke wijze de school de privacybescherming heeft geregeld. Daarbij kan de directeur of bestuurder de MR om advies vragen: hoe kijkt de MR tegen een bepaalde gegevensverwerking of tegen nieuwe technologische voorzieningen aan? De MR kan ook ongeraagd advies geven naar aanleiding van vragen of klachten van ouders en medewerkers over privacy op school. In het voortgezet onderwijs is er naast de MR, meestal ook een gekozen vertegenwoordiging van de leerlingen: de leerlingenraad. Dit neemt niet weg dat besluitvorming over privacy op school uitsluitend plaatsvindt in de MR (waar de leerlingen een plaats in hebben in de vorm van een leerlingengeleding).

Aan de slag!

- 1 Privacy op school in 10 stappen
- 2 Basiscursus privacy in de wet
- 3 Leerlinggegevens in de school
- 4 Afspraken met leveranciers
- 5 Rechten van ouders en de MR
- 6 **Transparantie**
- 7 Foto's en video's op school
- 8 Internet en sociale media
- 9 Overstappen naar een andere school
- 10 Gegevens beveiligen

Begrippenlijst

6 Transparantie

Scholen verzamelen en gebruiken persoonsgegevens van en over leerlingen. De school moet kunnen verantwoorden wat er met die gegevens gebeurt. De ouders, en leerlingen wanneer zij 16 jaar of ouder zijn, moeten daarom volstrekt helder, actief en begrijpelijk worden geïnformeerd. Welke persoonsgegevens worden er verzameld? En wat gebeurt er met de gegevens? Openheid en transparantie over de gegevensverwerking is een wettelijk uitgangspunt.

De school is transparant over:

- Het privacybeleid van de school in het algemeen (bijvoorbeeld het privacyreglement en/of mediaprotocol). In het inschrijfformulier voor nieuwe leerlingen wordt hierop al gewezen. Deze informatie wordt (ook) in de schoolgids en/of website opgenomen.
- Concrete uitwisselingen van gegevens met derden, zoals leveranciers van digitaal leermateriaal of leveranciers van leerlinginformatiesystemen.

Ouders actief informeren

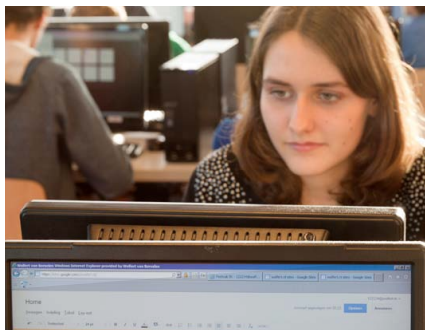
De school is verplicht om ouders, en leerlingen wanneer zij 16 jaar of ouder zijn actief (ongevraagd) te informeren over de afspraken met de leveranciers. Deze (wettelijke) verplichting is ook opgenomen in het convenant 'Digitale Onderwijsmiddelen en Privacy — Leermiddelen en Toetsen' (zie hoofdstuk 4). Een onderwijsinstelling moet

ouders onder meer laten weten welke leveranciers de persoonsgegevens van hun kind ontvangen. Ook moet de school uitleggen (en kunnen garanderen) dat er goede afspraken zijn gemaakt (bijvoorbeeld door te verwijzen naar de bewerkersovereenkomsten).

Bij de verstrekking van adequate informatie aan de ouders, kunnen scholen gebruikmaken van de privacybijsluiters (bijlage in de bewerkersovereenkomst). Alle leveranciers die het convenant onderschrijven, zijn verplicht zo'n privacybijsluiters te verstrekken. In de bijsluiters wordt onder meer aangegeven welke persoonsgegevens worden verwerkt, welke andere partijen ('onderaannemers') de leverancier heeft ingeschakeld én waar de gegevens zijn opgeslagen.

Op de website enkel vertellen dat 'de privacy goed is geregeld', is niet voldoende. Een school is pas echt transparant als naast het privacyreglement, óók de privacybijsluiters (of een eigen uitleg) van de producten die de school gebruikt op bijvoorbeeld de website plaatst.

Welke teksten kun je op de website of in de schoolgids plaatsen? Zoek op kennisnet.nl op [Alle privacyhulpmiddelen voor scholen op een rij](#) en vindt kant en klare voorbeeldteksten.

Aan de slag!

- 1 Privacy op school in 10 stappen
 - 2 Basiscursus privacy in de wet
 - 3 Leerlinggegevens in de school
 - 4 Afspraken met leveranciers
 - 5 Rechten van ouders en de MR
 - 6 Transparantie
 - 7 Foto's en video's op school
 - 8 Internet en sociale media
 - 9 Overstappen naar een andere school
 - 10 Gegevens beveiligen
- Begrippenlijst

7 Foto's en video's op school

Een foto waarop een leerling herkenbaar in beeld is, zegt iets over de leerling. De foto is een persoonsgegeven. Daarom is de Wbp van toepassing op gebruik van (pas) foto's waarop een of meerdere leerlingen herkenbaar in beeld zijn. Als de school die foto bijvoorbeeld op de website wil zetten, dan is daar geen andere grondslag voor mogelijk dan toestemming. Uit de praktijk blijkt dat scholen verschillend omgaan met toestemming vragen. Meestal wordt de toestemming geregeld bij de inschrijving van de leerling.

Vraag altijd toestemming

Zorg dus altijd voor toestemming van de ouders als u foto's, video's of persoonlijke informatie van en over leerlingen (en ouders) publiekelijk deelt. Het is niet genoeg dat u bijvoorbeeld in groep 1 éénmalig toestemming vraagt om foto's of informatie van leerlingen te gebruiken.

De Wbp gaat ervan uit dat de school altijd opnieuw om toestemming vraagt. Mogelijk voorziet de leerlingadministratie hierin. Anders kunnen scholen ervoor kiezen om - uit praktisch oogpunt - toch éénmalig toestemming te vragen. De school moet de ouders er dan wel elk jaar op wijzen dat de school gebruikmaakt van hun gegeven én dat ze bezwaar kunnen maken tegen foto's op de website. Dat is niet helemaal zoals de wetgever dit bedoelde, maar het komt wel tegemoet aan de bescherming van de privacy van de leerlingen. Het is een praktische oplossing voor ouders én school. Verder moet de school specifieke

toestemming vragen voor de manier waarop de foto's, video's en informatie worden gebruikt. Een algemene toestemming is niet voldoende. Vraag dus apart toestemming voor foto's op de website, in de nieuwsbrief, schoolgids, folder en voor sociale media.

Voorbeeld

Ouders geven de school toestemming om 'foto's te gebruiken op de website van de school' voor informatieverstrekking. Dat betekent niet dat de school de foto's op een openbare Facebookpagina mag plaatsen. De ouders hoeven er geen rekening mee te houden dat de foto - naast op de website - óók op een server van Facebook terecht komt, waarbij veel minder duidelijk is wat ermee kan gebeuren.

Aan de slag!

- 1 Privacy op school in 10 stappen
 - 2 Basiscursus privacy in de wet
 - 3 Leerlinggegevens in de school
 - 4 Afspraken met leveranciers
 - 5 Rechten van ouders en de MR
 - 6 Transparantie
 - 7 Foto's en video's op school
 - 8 Internet en sociale media
 - 9 Overstappen naar een andere school
 - 10 Gegevens beveiligen
- Begrippenlijst

Verder is het advies om toegang tot beeldmateriaal op de website van de school te beveiligen, waarbij ouders alleen toegang hebben met een code of wachtwoord. Dit gaat ongewenst meekijken tegen, door bijvoorbeeld mensen met verkeerde bedoelingen.

De Wbp geeft geen rechtvaardiging om foto's van leerlingen te publiceren zonder toestemming van de ouders. Als ouders dus geen toestemming hebben gegeven voor gebruik van foto's, dan zorgt de school ervoor dat die foto's ook écht niet gebruikt worden.

Delen via sociale media

Er zijn steeds vaker ouders die bewust geen foto's van hun kinderen willen (laten) delen op sociale media. Het is dus verstandig om hier apart toestemming voor te vragen (ook per sociaal medium). Wanneer een school een foto deelt via Facebook of Twitter gaat de school akkoord met de algemene voorwaarden van deze organisatie. Het is vervolgens moeilijker om zelf controle te hebben over wat er met deze foto gebeurt. Ook voor een folder, kalender of schoolgids kan het beste vooraf apart toestemming worden gevraagd.

Voorbeeld

Ouders geven toestemming om foto's van hun kind in de papieren nieuwsbrief te gebruiken. De school gaat de nieuwsbrief digitaal versturen. Dit is geen nieuw type gebruik van de foto, hiervoor hoeft niet opnieuw toestemming te worden gevraagd.

Foto's of videomateriaal gebruiken van leerlingen? Zorg dat ouders een vrijwaringsverklaring invullen.

Zoek op kennisnet.nl op [Alle privacyhulpmiddelen voor scholen op een rij](#) en gebruik de voorbeeldverklaring.

Privacy is een thema dat door de digitalisering van de maatschappij en de populariteit van sociale media meer leeft dan ooit. Anders dan dat vaak wordt aangenomen, is privacy zo oud als weg naar Rome. Al rond 400 jaar voor Christus leerde de Griekse arts Hippocrates zijn leerlingen dat zij alles dat ze bij hun werk hoorden van patiënten, geheim moesten houden. We kennen deze belofte nog steeds als de 'Eed van Hippocrates', die studenten geneeskunde afleggen als zij arts worden.

Aan de slag!

- 1 Privacy op school in 10 stappen
 - 2 Basiscursus privacy in de wet
 - 3 Leerlinggegevens in de school
 - 4 Afspraken met leveranciers
 - 5 Rechten van ouders en de MR
 - 6 Transparantie
 - 7 Foto's en video's op school
 - 8 Internet en sociale media
 - 9 Overstappen naar een andere school
 - 10 Gegevens beveiligen
- Begrippenlijst

Aan de slag met sociale veiligheid?

Zoek op kennisnet.nl op [Alle privacyhulpmiddelen voor scholen op een rij](#) en lees de brochure 'Sociale veiligheid op school en internet'

8 Internet en sociale media

Internet en sociale media worden steeds vaker door leerlingen en docenten gebruikt. De informatie die online wordt gedeeld, bevat vaak persoonsgegevens: een foto, naam, gedrag, uitnodiging of gesprek. Is het niet in de les, dan is het wel op het schoolplein. Internet en sociale media maken daarmee onderdeel uit van het schoolklimaat.

Sinds 1 augustus 2015 zijn scholen wettelijk verplicht om te zorgen voor een sociaal veilig klimaat op school. 'Sociale veiligheid op internet' moet een vaste plek krijgen op school. Elke school moet een schoolveiligheidsplan met een pestprotocol hebben, eventueel aangevuld met een media- of gedragscode.

Internet- of Socialemediaprotocol

In een mediaprotocol kan een school beschrijven wat er verwacht wordt van leerlingen op sociale media. Wat op het schoolplein gebeurt, gaat tegenwoordig tenslotte op sociale media verder. Je kunt bijvoorbeeld afspreken dat leerlingen geen filmpjes en foto's van elkaar delen als deze nadelig voor personen zijn. Het is ook een startpunt om leerlingen na te laten denken over hun eigen privacy: welke gegevens delen zijn met anderen met welke (mogelijke) gevolgen? Zorg dat het mediaprotocol in begrijpelijke en aansprekende taal is geschreven. Naast (of in) een mediaprotocol, maken scholen ook gebruik van een set regels die voorschrijven hoe leerlingen zich op internet moeten gedragen. Specifiek gaat het daarbij om het gebruik en netwerk van de school. Een set met losse afspraken over internet, wordt meestal een internetprotocol genoemd.

Afspraken maken over privacy op internet en sociale media? Zoek op kennisnet.nl op [Alle privacyhulpmiddelen voor scholen op een rij](#) en maak zelf een socialemediaprotocol voor de school.

Sociale media op de basisschool

Ook op de basisschool wordt sociale media veel gebruikt. In de leeftijdscategorie 10 t/m 12 jaar heeft 78% van de leerlingen een mobiele telefoon (6% heeft alleen maar een 'oud exemplaar', zonder smartphone-faciliteiten). Op de middelbare school heeft 99% van de 13-18 jarigen een smartphone.

Smartphones op school

Ruim 4 op de 10 jongeren wil op school leren hoe ze hun online privacy of veiligheid kunnen verbeteren. Daarbij zeggen meisjes vaker dan jongens dat ze willen leren over privacy óf hoe je jezelf beter kunt beschermen op het internet.

Bron: Jeugd en Media Monitor 2015, Kennisnet.

Aan de slag!

- 1 Privacy op school in 10 stappen
- 2 Basiscursus privacy in de wet
- 3 Leerlinggegevens in de school
- 4 Afspraken met leveranciers
- 5 Rechten van ouders en de MR
- 6 Transparantie
- 7 Foto's en video's op school
- 8 Internet en sociale media
- 9 Overstappen naar een andere school
- 10 Gegevens beveiligen

Begrippenlijst

Gedragsregels voor medewerkers

Ook voor medewerkers is belangrijk om te weten hoe zij om moeten te gaan met Facebook, WhatsApp, Twitter en andere vormen van communicatie met leerlingen. Mogen leraren bijvoorbeeld contact hebben met leerlingen via sociale media? En zijn ze zich ervan bewust wat ze met wie delen? Zijn er afspraken over gebruik van aparte accounts voor schoolzaken? Of vertrouwt de school erop dat leraren de juiste keuzes maken met betrekking tot hun privacy en die van leerlingen? De afspraken en gedragsregels moeten voor alle leerlingen en onderwijzend personeel helder en toegankelijk zijn, zodat iedereen waar hij aan toe is. Er wordt dus heel wat van scholen verwacht.

Gebruik door de school

Sociale media worden ook door school zelf gebruikt. Houd daarbij rekening met de privacy van de leerlingen. Leg bijvoorbeeld in het privacyreglement uit op welke manier de school zelf omgaat met sociale media

Sommige klassen hebben een eigen account op sociale media, worden hier alle privacy-afspraken van de school nagekomen? Plaats op de openbare website alleen groepsfoto's. Maak herkenbare portretten en persoonlijke gegevens alléén beschikbaar voor beperkte groepen ouders, medewerkers of de klas zelf. Koppel zeker geen namen aan foto's. Gebruik bijvoorbeeld afgeschermd pagina's met een inlogcode.

Zorg ook dat leerlingen op de hoogte zijn van privacy. Hoe moeten zij eigenlijk zelf hun privacy beschermen? In de les 'WhatsHappy', maken leerlingen samen concrete afspraken over positief gedrag op WhatsApp. Hierbij kan gebruik worden gemaakt van de les 'Nice to meet you'. Deze les gaat over hoe je je online presenteert en profileert. Met de les 'Instagrap' kan de docent het gesprek aangaan met leerlingen over hun gedrag op Instagram. Beide lessen zijn geschikt voor groep 7/8 van de basisschool en onderbouw middelbare school.

In de klas aan de slag met privacy en sociale media? Zoek op kennisnet.nl op *Alle privacyhulpmiddelen voor scholen op een rij* en ga aan de slag met de lessen *WhatsHappy*, *Instagrap* en *Nice to meet you*.

Aan de slag!

- 1 Privacy op school in 10 stappen
 - 2 Basiscursus privacy in de wet
 - 3 Leerlinggegevens in de school
 - 4 Afspraken met leveranciers
 - 5 Rechten van ouders en de MR
 - 6 Transparantie
 - 7 Foto's en video's op school
 - 8 Internet en sociale media
 - 9 Overstappen naar een andere school
 - 10 Gegevens beveiligen
- Begrippenlijst

9 Overstappen naar een andere school

Om leerlingen zo goed mogelijk te begeleiden en het beste onderwijs te geven verzamelen scholen veel gegevens. Als een leerling overstapt naar een andere school, is het waardevol en zelfs verplicht om informatie te delen met de nieuwe school. Met welke privacyaspecten moet een school rekening houden?

In een leerlingdossier staan allerlei persoonsgegevens over de leerling. Sommige gegevens worden overgedragen om administratieve lasten te verlichten (zoals naam en adresgegevens). Veel andere gegevens zijn ook relevant voor de nieuwe school van de leerling (zoals toetsresultaten, en concentratie- en gezondheidsproblemen).

Onderwijskundig rapport en overstapdossier

Om ervoor te zorgen dat leerlingen in het basisonderwijs op hun nieuwe school de juiste ondersteuning en begeleiding krijgen, is in de 'Wet primair onderwijs' geregeld dat de basisschool de nieuwe school voorziet van een onderwijskundig rapport (OKR). Bij de overstap naar de middelbare school wordt dit ook wel overstapdossier genoemd. Na overleg met het onderwijzend personeel wordt dit rapport opgesteld door de directeur. Het rapport moet een goede, doorlopende leerlijn voor elke leerling garanderen.

Ook de 'Wet voorgezet onderwijs' kent een overstapdossier. Het gaat daarbij om het contact met een andere school of instelling voor ander onderwijs, ten behoeve van de in- en uitschrijving van die leerling. Onder dit contact vallen alle uitwisselingen van leergegevens en direct met het leren samenhangende begeleidingsgegevens.

Het uitgangspunt van het OKR is dat de scholen alleen gegevens overdragen die zij relevant vinden voor de nieuwe school. De oude school mag dus niet het gehele leerlingdossier ongezien doorsturen, maar alleen die gegevens die nodig zijn om de leerling op de nieuwe school goed te begeleiden en te laten leren. Dit uitgangspunt sluit aan bij de vierde vuistregel: dataminimalisatie (zie hoofdstuk 2).

Uitwisseling binnen een samenwerkingsverband

Ook bij uitwisselingen met bijvoorbeeld samenwerkingsverbanden gelden er beperkingen. Zo heeft het ministerie van Onderwijs Cultuur en Wetenschap met de Tweede Kamer bepaald, dat de uitwisseling tussen een school en een samenwerkingsverband altijd op individuele basis gebeurt. Het gaat daarbij maar om één leerling. Daarom is besloten dat samenwerkingsverbanden géén PGN of BSN mogen opslaan. Digitale uitwisselingen tussen samenwerkingsverbanden en scholen gebeurt dus aan de hand van bijvoorbeeld geboortedatum en naam.

Aan de slag!

- 1 Privacy op school in 10 stappen
- 2 Basiscursus privacy in de wet
- 3 Leerlinggegevens in de school
- 4 Afspraken met leveranciers
- 5 Rechten van ouders en de MR
- 6 Transparantie
- 7 Foto's en video's op school
- 8 Internet en sociale media
- 9 Overstappen naar een andere school
- 10 Gegevens beveiligen

Begrippenlijst

Primair onderwijs: inzagerecht

Voor de uitwisseling van het OKR tussen de basisschool en de nieuwe school (po of vo), is geen toestemming van ouders nodig. Ze kunnen dus ook geen bezwaar maken tegen de uitwisseling van die informatie: de school moet de informatie hoe dan ook uitwisselen. Wel moeten de ouders inzage krijgen in het overstapdossier, voordat deze wordt uitgewisseld. Professionele indrukken van leraren kunnen dus niet gecorrigeerd worden, maar bezwaren en opmerkingen van de ouders moeten wel opgenomen worden in het dossier.

De school moet de gegeven inzage ook vastleggen

Dit kan op verschillende manieren:

- Bewaar een kopie van de brief aan de ouders.
- Maak verslag van het gesprek tussen de leraar en de ouders.
- Registreer de datum van de gegeven toestemming.
- Plaats na het gesprek met de ouders een vinkje bij 'inzage' in de LAS.

Door dit schriftelijk vast te leggen in het leerlingdossier, maakt de school controleerbaar dat de informatieplicht is nageleefd. Deze informatieplicht is immers wettelijk verplicht.

Voortgezet onderwijs: toestemming

Anders dan op de basisschool, moet een middelbare school voor de uitwisseling van een OKR (of andersoortig overstapdossier) wél toestemming hebben van de ouders. Deze toestemming is nodig voor de uitwisseling van het OKR tussen de vo-school en een nieuwe school (vo, mbo of ho). Ouders kunnen moeten natuurlijk ook inzage hebben gehad voordat ze toestemming kunnen geven voor een uitwisseling.

Ouders kunnen dus ook wel bezwaar maken tegen de uitwisseling van die informatie: bij bezwaar tegen de uitwisseling kan de school uiteraard het gesprek met de ouders aangaan, maar zonder toestemming worden er geen gegevens uitgewisseld.

De school die deze persoonsgegevens uitwisselt, moet een verklaring van toestemming van de ouders bewaren in de administratie van de school. Dit is een wettelijke eis. Door gebruik te maken van een schriftelijke toestemming, kan de school altijd bewijzen dat er toestemming voor uitwisseling is gegeven.

Aan de slag!

- 1 Privacy op school in 10 stappen
- 2 Basiscursus privacy in de wet
- 3 Leerlinggegevens in de school
- 4 Afspraken met leveranciers
- 5 Rechten van ouders en de MR
- 6 Transparantie
- 7 Foto's en video's op school
- 8 Internet en sociale media
- 9 Overstappen naar een andere school
- 10 Gegevens beveiligen

Begrippenlijst

Overstapservice Onderwijs

De PO-Raad en VO-raad hebben afspraken gemaakt om ervoor te zorgen dat de overdracht van het onderwijskundig rapport digitaal, veilig en binnen het wettelijk kader kan plaatsvinden. Daarvoor is Overstapservice Onderwijs (OSO) ontwikkeld. Hierbij wisselen de leveranciers van de scholen met elkaar het overstapdossier digitaal én veilig uit. Hiervoor maken alle leveranciers en scholen gebruik van een standaard set met gegevens. In deze OSO-gegevensset staat welke gegevens een school wel en niet mag overdragen aan een andere school. Door bij de uitwisseling van gegevens met een LAS-leverancier die OSO-gecertificeerd is gebruik te maken van deze gegevensset, voldoet de school automatisch aan een aantal belangrijke wettelijke regels.

Overstapservice
onderwijs

OSO

Heeft mijn school alles op orde om veilig gegevens over te dragen met OSO? Zoek op kennisnet.nl op [Alle privacyhulpmiddelen voor scholen op een rij](#) en doe de check.

Aan de slag!

- 1 Privacy op school in 10 stappen
- 2 Basiscursus privacy in de wet
- 3 Leerlinggegevens in de school
- 4 Afspraken met leveranciers
- 5 Rechten van ouders en de MR
- 6 Transparantie
- 7 Foto's en video's op school
- 8 Internet en sociale media
- 9 Overstappen naar een andere school
- 10 Gegevens beveiligen

Begrippenlijst

10 Gegevens beveiligen

Zorgvuldig omgaan met persoonsgegevens vraagt om een goede beveiliging. Scholen zijn verplicht om persoonsgegevens te beveiligen tegen risico's zoals verlies, onbevoegde toegang, vernietiging, gebruik, wijziging of openbaarmaking van gegevens.

De Wbp gaat ervan uit dat persoonsgegevens beveiligd zijn volgens de 'stand van de techniek'. Het gaat daarbij om algemeen geaccepteerde en toegepaste organisatorische en technische beveiligingsnormen. Dit geldt voor de school (de verantwoordelijke), maar de school moet deze eis ook opleggen aan de leveranciers (de bewerkers).

(De beveiliging van) Windows XP wordt door informatie-technici niet meer als voldoende en adequaat gezien, omdat XP niet meer wordt onderhouden en bijgewerkt door Microsoft.

Dataminimalisatie

Bij beveiliging wordt rekening gehouden met dataminimalisatie: er hebben niet meer mensen toegang tot persoonsgegevens dan strikt noodzakelijk. Een conciërge die ouders moet kunnen bellen in geval van ziekte, heeft geen toegang nodig tot cijfers of het leerlingbegeleidingssysteem. Een intern begeleider zal juist wel toegang moeten hebben tot die informatie of zelfs tot medische informatie. De gehele leerlingenadministratie toegankelijk maken voor alle medewerkers, lijkt een snelle en praktische oplossing. Maar de Wbp vraagt scholen om

verder te denken en om de toegang te beperken tot alleen de personen die de informatie strikt noodzakelijk nodig hebben. Zo wordt er ook wel gesproken over een 'autorisatiematrix': wie heeft toegang nodig tot welke persoonsgegevens? En natuurlijk wordt er geen gebruik meer gemaakt van een post-it op de monitor waar het wachtwoord op staat...

Type persoonsgegevens

Bij gegevensbeveiliging wordt ook rekening gehouden met het type persoonsgegevens. Om persoonsgegevens overzichtelijk in te delen, gebruikt de wet tegenwoordig 3 categorieën informatie:

1 Publieke informatie

Deze informatie deel je met de iedereen. Denk aan de website van Kennisnet of de algemene website van de school.

2 Gevoelige informatie

Deze informatie is bestemd voor een beperkt publiek. Gevoelige informatie scherm je zo af dat derden geen inzage hebben en ook niets kunnen wijzigen.

Aan de slag!

- 1 Privacy op school in 10 stappen
- 2 Basiscursus privacy in de wet
- 3 Leerlinggegevens in de school
- 4 Afspraken met leveranciers
- 5 Rechten van ouders en de MR
- 6 Transparantie
- 7 Foto's en video's op school
- 8 Internet en sociale media
- 9 Overstappen naar een andere school
- 10 Gegevens beveiligen

Begrippenlijst

Beveiliging dient een continu punt van aandacht en zorg te blijven. De komende jaren ontwikkelen de PO-Raad en VO-raad, ondersteund door Kennisnet, een aantal praktische hulpmiddelen waarmee scholen beveiliging snel en eenvoudig kunnen begrijpen en regelen.

3 Zeer gevoelige informatie

Deze informatie is bestemd voor een beperkt publiek en absoluut niet voor derden. Denk aan bedrijfsgevoelige informatie, accountgegevens, bijzondere persoonsgegevens zoals medische informatie van leerlingen of een geheim telefoonnummer van ouders.

Daarbij komt nog eens dat de categorie gegevens ook van de omstandigheden kan afhangen.

Een adres van een leerling kan een vrij algemeen en veelvoorkomend persoonsgegeven zijn. Weinig gevoelige informatie dus. Maar als een leerling met één van zijn ouders in bijvoorbeeld een blijf-van-mijn-lijfhuis woont, dan wordt zijn adres een uitermate gevoelig persoonsgegeven dat niet openbaar mag worden.

Afhankelijk van de categorie gegevens, wordt bepaald welke veiligheidsmaatregelen er moeten worden getroffen. Ook moet de autorisatie (autorisatiematrix) binnen de onderwijsorganisatie hierop zijn ingericht. Zo hebben leraren geen standaard inzage in alle medische informatie, maar een zorgcoördinator weer wel.

Bewaartermijnen

Verder vereist de wet dat persoonsgegevens niet zomaar en beperkt worden bewaard. Een standaard bewaartermijn is 2 jaar (nadat het onderwijs aan de leerling is beëindigd), tenzij een (onderwijs)wet een andere termijn

voorschrijft (zoals voor het bewaren van diploma's). Zo geldt een bewaartermijn van 3 jaar voor het overstapdosier van een leerling die is doorverwezen naar een school voor speciaal onderwijs. Op basis van de Archiefwet gelden er voor een specifieke set gegevens en documenten termijnen hoelang zij moeten worden bewaard en/of vernietigd.

Naar een optimaal beveiligingsniveau

Met de toenemende uitwisseling van persoonsgegevens is gegevensbeveiliging een uitdaging voor de gehele onderwijssector. Dit is dan ook een vast onderdeel tijdens het overleg tussen de sectorraden en leveranciers. Het streven is om sector-overstijgende afspraken te maken voor beveiliging. Het doel: een zo optimaal mogelijk beveiligingsniveau bereiken, dat aansluit op de belangen van de leerlingen en past bij de kosten die gepaard gaan met de beveiliging.

Daarnaast wordt gebruikgemaakt van beveiligingsstandaarden in het onderwijs, zoals het 'Certificeringsschema ROSA'. Hierin staan afspraken waaraan leveranciers in het onderwijs minimaal moeten voldoen. Doordat leveranciers inzichtelijk maken dat ze aantoonbare beveiligingsmaatregelen genomen hebben, kunnen scholen en leveranciers elkaar nog beter vertrouwen. Toezicht en controle op de naleving van de beveiligingsmaatregelen zorgt voor een veiligere keten waarin vertrouwelijke gegevens worden uitgewisseld.

Aan de slag!

- 1 Privacy op school in 10 stappen
- 2 Basiscursus privacy in de wet
- 3 Leerlinggegevens in de school
- 4 Afspraken met leveranciers
- 5 Rechten van ouders en de MR
- 6 Transparantie
- 7 Foto's en video's op school
- 8 Internet en sociale media
- 9 Overstappen naar een andere school
- 10 Gegevens beveiligen

Begrippenlijst

Begrippenlijst

Betrokkene

Degene op wie de persoonsgegevens betrekking hebben. Indien de betrokkene jonger is dan 16 jaar, dan besluiten diens wettelijk vertegenwoordigers (ouders/voogd) over de privacy.

Bewerker

Degene die in opdracht van de verantwoordelijke de persoonsgegevens verwerkt. Hierbij heeft de bewerker geen zeggenschap over de persoonsgegevens. De verantwoordelijke stelt de kaders vast voor het gebruik van de persoonsgegevens.

Bewerkersovereenkomst

De schriftelijke overeenkomst tussen de school en bewerker (aanbieder van digitaal leer-materiaal of van een LAS/LVS), met afspraken over het gebruik van persoonsgegevens door de bewerker.

Bijzondere persoonsgegevens

Persoonsgegevens over iemands etniciteit, godsdienst, gezondheid, levensovertuiging, politieke gezindheid, strafrechtelijk verleden, seksuele leven en lidmaatschap van een vakbond.

CBP

College bescherming persoonsgegevens. De toezichthouder op het verwerken van persoonsgegevens in Nederland.

Persoonsgegevens

Alle informatie waarmee direct of indirect een natuurlijke persoon (mens) kan worden geïdentificeerd.

Verantwoordelijke

De verantwoordelijke stelt vast welke persoonsgegevens er mogen worden verwerkt en wat het doel is dat van die verwerking. Het gaat hier om de persoon/instantie die formeel en juridisch het initiatief neemt tot het verzamelen van persoonsgegevens en daarvoor verantwoordelijk is. Doorgaans is dit het bestuur of van de rechtspersoon waar de school onder valt: het bevoegd gezag.

Verwerken

Elke vorm van werken met persoonsgegevens wordt 'verwerken' genoemd (bijvoorbeeld verzamelen, vastleggen en uitwisselen van leerlinggegevens).

Wbp

Wet bescherming persoonsgegevens.

Over Kennisnet

Kennisnet is de publieke organisatie voor onderwijs & ict. We zorgen voor een landelijke ict-basisinfrastructuur, adviseren de sectorraden en delen onze kennis met het basisonderwijs, voortgezet onderwijs en middelbaar beroepsonderwijs. Samen met de sectorraden stellen we het onderwijs in staat zijn ambities te realiseren met ict.

kennisnet.nl

Naamsvermelding Geen Afgeleide Werken
(CC BY-ND 4.0)

Zie <https://creativecommons.org/licenses/by-nd/4.0/deed.nl>

Colofon

Privacy in 10 stappen is een uitgave van Kennisnet, in samenwerking met de PO-Raad en VO-raad.

Deze uitgave is mede tot stand gekomen in het kader van het 'Doorbraakproject Onderwijs & ICT' (<http://doorbraakonderwijsenict.nl/>).

Copyright: Kennisnet, Zoetermeer, augustus 2015

Teksten: Job Vos, Debby Sikking en Chris Zintel (Kennisnet)

Tekstredactie: De Huurwordenaar

Met dank aan: Mirjam Brand (Kennisnet), Maurits Huigslot (PO-Raad), Peter Lucas (VO-raad), Anna Seraris (VO-raad).

Vormgeving: HOW communicatie | creatie

Fotografie: Etienne Oldeman (p.1, 8, 9, 10, 13, 14, 15, 21, 23, 24, 26, 27, 30), Rogier Steyvers (p.2), *Hollandse Hoogte*: Patrick Post (p.3), Rodney Kersten (p.12), David Rozing (p.22), Sabine Joosten (p.28).

Hoewel aan de totstandkoming van deze uitgave de uiterste zorg is besteed, aanvaarden de schrijvers en uitgevers geen aansprakelijkheid voor eventuele fouten of onvolkomenheden.

Een praktische handleiding
voor privacy op school